

Аннотація

В статті показані і проаналізовані особливості архітектури комплексу споруд Острожської академії періода XVI – XX століть в контексті становлення і розвитку духовно-гуманитарного освіти в Україні і визначені основні фактори, найбільш впливові на формування архітектури духовних, навчальних, житлових, спортивних і господарських споруд академії.

Ключевые слова: духовне освіта, гуманітарне освіта, храм, сакральна архітектура, вищі навчальні заклади, академія.

Abstract

The article shows the analysis of architecture and buildings Ostrovska Academy period XVI-XX centuries and spiritual development and humanitarian education in Ukraine. Showing the main factors that influence the formation of religious architecture, education, housing, sports and outbuildings Academy.

Keywords: spiritual education, humanities, temple, sacred architecture, universities and academies.

УДК 725:7.017.4:632.271.33

М. О. Руденко

*аспірант кафедри дизайну архітектурного середовища
Полтавський національний технічний університет імені*

Юрія Кондратюка

Є. О. Івченко

архітектор, дизайнер

КОЛІРНЕ ТА ФАКТУРНЕ ВИРІШЕННЯ ФАСАДІВ ГРОМАДСЬКИХ БУДИНКІВ, СФОРМОВАНИХ НА ТЕРИТОРІЇ РЕКУЛЬТИВОВАНИХ КАР'ЄРІВ

Анотація: у даній статті розглядаються особливості колірної і фактурної вирішень щодо застосування їх до архітектури громадських будинків і споруд, запроєктованих в умовах складного рельєфу на території відновлених кар'єрів. Колір та фактура розглядаються як стійкі семантичні структури, здатні впливати на психофізіологічний стан людини.

У статті проаналізовано зарубіжний досвід підбору кольорних та фактурних рішень фасадів будівель, запроєктованих на території рекультивованих кар'єрів. В результаті досліджень були визначені основні тенденції колористичних та фактурних рішень, що застосовуються для фасадів будівель,

сформованих на території рекультивованих кар'єрів. Вибір колірних палітр та фактур для будинків і споруд, сформованих в умовах забудови рекультивованих кар'єрів має виконуватися з урахуванням поставлених перед фасадами таких об'єктів завдань. Враховано семантичні особливості кольору та фактури і його сприйняття людиною.

Ключові слова: колір, фактура, кар'єр, рекультивація, навколишнє середовище.

Постановка проблеми. Дослідження в області архітектурної рекультивації кар'єрів дають можливість вирішити одну з основних проблем антропогенних змін ландшафту (неможливість використання його в хазяйських цілях) з найбільшою ефективністю. Визначення варіантів колірного та фактурного вирішення фасадів будівель, сформованих в умовах рекультивованих кар'єра, дає можливість вирішення проблеми створення гармонійної колірної картини міста, а саме його найбільш ушкоджених частин.

Мета роботи. Розглянути міжнародний досвід підбору колірних та фактурних рішень фасадів будинків та споруд, сформованих на території кар'єрів та визначити основні світові тенденції у напрямку колірного та фактурного вирішення таких фасадів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження в області закономірностей формування колірних палітр етнічних і національних культур проводили: Л.Н. Миронова, О.А. Братко. Питання колористики в архітектурі розглядали: Н.В.Сітнікова [5], Т.М. Потокін [6], Петуніна І.С. та інші. Дослідження основ семантики та семіотики проводили: Селіверстова О. Н., Іванов В. В., Басін Є.Я. [1] та інші.

Методика. Дослідження базується на ряді емпіричних і теоретичних методів. Серед них: аналітичний – узагальнення досвіду теоретичних і практичних розробок в області проектування громадських будинків на території кар'єрів і містобудування; аналіз існуючих об'єктів; графоаналітичний метод; метод моделювання.

Виклад основного матеріалу. Колір і фактура завжди були одними з основних носіїв емоційного і смислового навантаження при формуванні архітектурного образу. Саме тому правильне розуміння їх формотворчої дії, ролі у створенні художнього образу архітектурного твору дає можливість правильно підібрати кольорову палітру та фактуру запроектованого фасаду будинку в тому чи іншому випадку. Колір та фактура значно впливають на стан людини, характер такого впливу може бути фізіологічний, психологічний (емоційний), символічний (інформативний), естетичний (формоутворювальний, в архітектурно – композиційному рішенні), екологічний [5].

Говорячи про колірне вирішення будівель та споруд, сформованих на території рекультивованих кар'єрів варто звернутись до семантичного значення кольору. Колір є однією з ознак, що визначають природу об'єкта, він може визначати зміну змісту предмету. Колір впливає на сприйняття матеріальних якостей будівлі, він дозволяє входити в тісний зв'язок з мінливими факторами навколишнього середовища, різним чином перебудовувати фізіологічний стан організму в залежності від цих факторів [8].

Семантика предметного середовища включає і художню та композиційну систему засобів виразності. Не завжди береться до уваги двосторонній характер семантики кольору. З одного боку, в ньому генетично закладені певні риси архетипів, які об'єктивно проявляються на досвіді (червоне – вогонь і т.п.). З іншого боку, колірні переваги пов'язані з безліччю суб'єктивних факторів, які визначаються чуттєво – емоційною стороною сприйняття, мотиваційними та іншими функціями інтелекту [1]. Суб'єктивні чинники також мають подвійну обумовленість: об'єктивну, яка визначається особливостями впливу кольору фасаду, і суб'єктивну, пов'язану з тими ж потребами, але вже через психосоціальні характеристики. Слід зазначити, що однотипна інтерпретація суб'єктивних реакцій на колір не завжди можлива, адже значення і символіка кольору не однакові в різних культурах, а особистісний зміст завжди індивідуальний. Однак, у сучасному світі культури постійно взаємодіють і тому можна спостерігати взаємообмін значень, тенденції до глобалізації багатьох культурних феноменів.

Колір і фактура в архітектурі безпосередньо пов'язані з філософським поняттям «форма». Форма це реалізація ідеї в матеріалі. Ідея диктує створюваний візуальний вигляд предмета архітектури. Діалектичний взаємозв'язок змісту і форми диктує необхідність вираження змісту через форму будівлі, текстуру фасаду, його колір. Єдність форми і змісту передбачає їх відносну самостійність і активну роль форми по відношенню до змісту [3]. В архітектурі колір та фактура можуть виступати в якості знака оціночного характеру, що орієнтує людину в просторі [6]. Вони грають роль біологічно необхідних просторових констант, але крім того, колір також допомагає виявити функціональне значення об'єкта. Також не можна забувати про семантичне значення кольорів та фактур: на рівні свідомості людини вони сприймаються з певним психофізичним відгуком. Чимало досліджень на дану тему проведено вітчизняними та зарубіжними авторами та дають змогу визначити ступінь впливу різних кольорів та фактур на психофізичний стан людини. Наприклад, коричневий колір визначають як стриманий та спокійний. Коричневий колір обирали як основний більшість людей, що потрапили у конфліктну ситуацію [2].

При проектуванні громадських будинків і споруд, сформованих в умовах рекультивованих кар'єрів, необхідно враховувати, що як об'ємно-просторове рішення будинку в цілому, так і колірно-фактурне рішення його фасадів має бути асоціативно пов'язаним з основною функцією будинку. Окрім основних, об'єкти в кар'єрах можуть нести і додаткові функції: закріплення схилу рекультивованого кар'єра, відновлення розірваних транспортних зв'язків у місті, тощо. Ще одна функція будівель, сформованих у відновленій індустріальній зоні – виконання ролі «символу» екологічності та високотехнологічності забудови рекультивованої території. Психологічно споживач очікує, що така будівля являє собою архітектурний об'єкт, що не шкодить довкіллю, в якому поєднується використання альтернативних джерел енергії, активне озеленення, технології вентиляції з рекуперацією, водозбірники і т.д. Так чи інакше, всі перераховані функції повинні знаходити своє відображення в особливостях семантики фасадів будівель, зокрема через колірні та фактурні рішення.

Яскравим прикладом вдалого використання кольору та фактури при проектуванні фасаду будівлі на території кар'єру може служити центр відвідувачів кар'єру Messel, Німеччина (табл. 1). Будівля побудована на території колишнього кар'єру, де видобувалося буре вугілля і горючі сланці. Архітекторам Landau + Kindelbacher вдалося за допомогою форми будівлі, яка врізається в рельєф кар'єра довгим рукавом оглядової платформи, відтворити шарувату структуру сланцю. Ця ідея реалізована в майже паралельних рядах монолітних стін з крупнозернистого бетону. Віконні прорізи розташовані в торцях будівлі, таким чином, зорове сприйняття фасадів передається лише через його текстуру і колір. Нейтральність і природність зовнішнього вигляду надає будівлі схожість з мегалітом, рукотворність якого не протиставлена природному середовищу. На цей ефект працюють груба фактура природних матеріалів та стримана кольорова гама: сірий бетон, на якому залишають рефлекси всі інші кольори, темні дзеркала дверей і вікон, сірий, гравій рожевого і білого кольорів, зелень рослин.

Використання еко-технологій стає все більш популярним в будівельній рекультивації, адже порушені території не можуть бути відновлені повністю, а застосування природних матеріалів, поновлюваних природних ресурсів дозволяє знизити антропогенне навантаження на навколишнє середовище. Специфічна структура кар'єра дає можливість застосовувати еко-прийоми в будівництві таких будинків. Наприклад, у проекті готелю «SeaLife» в Шанхаї архітектурним бюро Atkins запропоновано розташування об'єкта на південному схилі кар'єра. Це дозволило орієнтувати на південь максимум скління, площа якого була навмисно збільшена за рахунок хвилястої форми фасаду. Для

обвалування північних стін будівлі була використана відвальна порода кар'єра. Дах готелю озеленено. Такий захід запобігає перегріву і покращує теплотехнічні, естетичні та екологічні характеристики будівлі. Більшу частину фасаду будівлі займає застакнення з вкрапленнями білих і сірих елементів. Дерев'яні жалюзі номерів плануються до виконання в світло-коричневому кольорі. Елементи зелені на перилах і зелений дах створюють ефект взаємоінтеграції будівлі та ландшафту.

Ще одним розглянутим об'єктом служить концертний комплекс «Roman Quarry», запроектований архітектурним бюро AllesWirdGut Architectur, що включає в себе концертний майданчик, дитячий театр, кафе, зони відпочинку та інфо-центр. Розміщене в кар'єрі з видобутку піщаника, робота якого припинена в 2000 році, будівля вливається в ландшафт за рахунок особливого колористичного рішення. Основна ідея проекту полягає в проникненні атмосфери скельних пейзажів в частину концертного комплексу. Для підкреслення відчуття близькості до природи домінуючими кольорами в палітрі фасаду є відтінки коричневого і охри.

Наступний вартий уваги об'єкт – Муніципальний стадіон Браги, Португалія. Один з найдорожчих португальських стадіонів, був побудований спеціально до Чемпіонату Європи з футболу 2004. Архітектор стадіону (також відомого як Pedreira, в перекладі – кар'єр) – португалець Eduardo Souto de Moura. Назвою цей стадіон зобов'язаний унікальності своєї архітектури – він розташований у кар'єрі «Monte Castro». Тридцятитисячний стадіон має дві трибуни, дах яких з'єднано паралельними сталевими канатами. Ідея розміщення таких тросів прийшла до автора як аналогія з північноамериканськими мостами інків. При вирішенні фасадів використовувалася мінімалістична колірна гамма з різноманітних відтінків сірого, що дозволило навколишньому середовищу, грубій текстурі стін кар'єра виступити основним акцентом композиції.

Кар'єри часто заповнюються парками та зонами відпочинку, тут можуть бути розміщені виставки, амфітеатри та інше. Прикладом може бути парк «Quarrygarden» в Шанхаї, Китай, запроектований THUPDI і Tsinghua University. Комплекс відкритий після шестирічного відновлення і покликаний залучити нову хвилю туристів до міста, а також стати візитною карткою Шанхая. Проект є лауреатом премії від American Society of Landscape Architecture 2012. Будівля виставкового павільйону в парку вирішена в стриманих теплих коричневих тонах і майже повністю зливається з бортом кар'єра.

Виходячи з приведених прикладів, на фасадах будинків, розташованих на території кар'єрів переважно використовуються природні кольори, зокрема відтінки сірого, коричневого, білого, зелені. Активно використовуються дзеркальні поверхні (скло, метал) які сприяють інтеграції будівлі в навколишнє

середовище, однак, протиставляються природі своєю гладкою відшліфованою фактурою. Використання природної кольорової гами виправдано з точки зору психологічного сприйняття навколишнього середовища споживачем. Ці кольори асоціативно перегукуються з ідеєю природності і екологічності, надійності, спокою і дозволяють максимально делікатно інтегрувати архітектурний об'єкт в навколишнє середовище.

Таблиця 1. Аналіз колірних палітр фасадів громадських будинків, сформованих в умовах складного штучного рельєфу

Назва	Об'єкт у середовищі	Об'єкт(1) і середовище(2)
Центр відвідувачів кар'єру Messel		
Проект Готелю «Sea Life»		
Концертний комплекс «Roman Quarry»		
Муципальний стадіон у місті Брага, Португалія		
Будівлі у парку «Quarry Garden»		
Будівлі комплексу «Cave di Fontiano»		

Висновок. Одне з основних завдань колористичного та фактурного вирішення фасаду архітектурного об'єкта, розташованого в кар'єрі – інтеграція будівлі в навколишнє середовище. Вибір певної колористичної палітри, та

підбор фактури матеріалу визначається особливостями розташування кар'єру та його структурою. Будівля повинна асоціативно перегукуватися з ідеєю екологічності та стійкого розвитку, тобто мати вкраплення природних кольорів (зелень, відтінків коричневого і т.д.) та грубих зернистих фактур. Однак, семантичний вираз застосування сучасних технологій для відновлення ушкоджених територій вимагає застосування приглушеної світлої палітри з білих, світло-сірих, сріблястих кольорів. У статті розглянуто міжнародний досвід підбору колірних та фактурних рішень фасадів будинків та споруд, сформованих на території кар'єрів та визначено основні світові тенденції у напрямку колірного та фактурного вирішення таких фасадів. Основним застосовуваним кольором у таких будівлях є сірий колір бетонної поверхні як нейтральний, що не суперечить довлілю. Коричневий колір, що часто зустрічається в природі, де проявляється в незліченній кількості відтінків, також домінує в палітрі будівель в кар'єрах. Третій за частотою зустрічання колір – зелений, що асоціюється з відновленням, життям, екологічністю [2]. Фактури зазвичай обираються грубі, пористі, шаруваті (грубий нешліфований камінь). На противагу ним також активно може бути використане зашклення з його ідеально гладкою глянцевою поверхнею.

Література

1. Басин Е. Я. Семантическая философия искусства: издание 4-е / Е. Я. Басин. — М.: Гуманитарий, 2012. — 348 с.
2. Буренкова О. А. Влияние цвета на психофизиологическое состояние личности. / О. А. Буренкова. — Успехи современного естествознания. — Выпуск № 10. — Пенза: ООО "Издательский Дом "Академия Естествознания", 2013. — С. 153–154.
3. Быстрова Т.Ю. Вещь. Форма. Стиль: введение в философию дизайна / Т.Ю. Быстрова. — Екатеринбург, 2001. — 286с.
4. Кудрина А. В. Семантика цвета в разных культурах / Кудрина А. В., Мещеряков Б. Г. // [Электронный ресурс]: Психологический журнал Международного университета природы, общества и человека «Дубна». ISSN 2076–7099 – 2011. — № 1. — Режим доступа: <http://www.psyanima.ru>.
5. Ситникова Н. В. Колористика как основа формообразования в архитектуре. — Барнаул, 2010. — 231с.
6. Потокина Т. М. Понятие цвета и его роль в архитектуре / Т. М. Потокина. — Вестник Волгоградского государственного университета. Серия 7: Философия. Социология и социальные технологии. — Выпуск № 1. — Волгоград, 2009. — С. 77–79.

7. McCown James. Architecture in Detail: Colors / James McCown, Oscar Riera Ojeda // Rockport Publishers. — Minneapolis, MN, 2006.—192 p.

8. Яньшин П. В. Семантика цветового образа // Провинциальная ментальность России в прошлом, настоящем и будущем. Материалы III международной конференции по исторической психологии российского сознания. Ежегодник Российского психологического общества. Т. 3, вып. 2. Самара, СамГПУ, 1999. С. 200-217

Аннотация

В данной статье рассматриваются особенности цветового и фактурного решений фасадов общественных зданий и сооружений, запроектированных в условиях сложного рельефа на территории восстановленных карьеров. Цвет и фактура рассматриваются как устойчивые семантические структуры, способные влиять на психофизиологическое состояние человека.

В статье проанализирован зарубежный опыт подбора цветовых и фактурных решений фасадов зданий, запроектированных на территории рекультивированных карьеров. В результате исследований были определены основные тенденции колористических и фактурных решений, применяемых для фасадов зданий, сформированных на территории рекультивированных карьеров. Выбор цветовых палитр и фактур для зданий и сооружений, сформированных в условиях застройки рекультивированных карьеров должно выполняться с учетом поставленных перед фасадами таких объектов задач. Учтены семантические особенности цвета и фактуры и его восприятия человеком.

Ключевые слова: цвет, фактура, карьер, рекультивация, окружающую среду.

Abstract

The features of color and texture solutions of facades of projected in difficult terrain of restored quarries public buildings area discussed it this article. Color and texture are regarded as stable semantic structures that can influence the psycho-physiological state of a person.

The international experience of selection of color and texture solutions of facades of projected in difficult terrain of restored quarries public buildings are analyzed. The main trends of color and texture solutions used of facades of projected in difficult terrain of restored quarries public buildings are identified. The choice of color palettes and textures of facades of projected in difficult terrain of restored quarries public buildings have to be done by taking into account the goal pursued by the architect in the process of designing such buildings. Semantic features of color and texture and human perception are taken into account.

Keywords: color, texture, quarry reclamation, environment